

УДК 377

DOI 10.18372/2786-5495.1.15777

Кукушкін Дмитро Володимирович 

завідувач навчальної лабораторії,
ВСП «Северодонецький політехнічний фаховий коледж
Східноукраїнського національного університету імені В. Даля»,
м. Северодонецьк, Україна

Колеснікова Вікторія Вікторівна

голова ЦК «Економічних та фізико-математичних дисциплін»,
ВСП «Северодонецький політехнічний фаховий коледж
Східноукраїнського національного університету імені В. Даля»,
м. Северодонецьк, Україна

МЕТОДИКО-ПРАКТИЧНІ ЗАСАДИ ВИКОРИСТАННЯ СИСТЕМИ MOODLE У ВИКЛАДАННІ ЕКОНОМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН В ЗАКЛАДІ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ

Анотація. У статті розглянуті методико-практичні засади викладання економічних дисциплін у дистанційному або змішаному форматі за допомогою системи керування навчанням Moodle в закладі фахової передвищої освіти.

Ключові слова: Moodle, економічні дисципліни, заклади фахової передвищої освіти, метод.

Annotation. The article discusses the methodological and practical principles of teaching the economic discipliners in remote or mixed formats using a management system Moodle in institutions of prehigher education.

Keywords: Moodle, economic discipliners, institutions of prehigher education, method.

Будь-які зміни в суспільстві ведуть до трансформації концепції викладання. Пандемія COVID-19 – чергове підтвердження такої тенденції. Тренд дистанційної освіти у закладі фахової передвищої освіти (надалі – ЗФПО) став популярним далеко не вчора, але сутністю такої освіти вважався локальний механізм підвищення якості та успішності освіти, тобто швидше система тьюторингу. Система дистанційної освіти під час такої кризової ситуації в суспільстві як пандемія стала не просто необхідною, а життєво важливою, по сутності основною системою організації освітнього процесу.

Актуальність теми полягає в тому, що для такої нещодавно виокремленої ланки української системи освіти як ЗФПО така зміна акцентів у сутності організації надання освітніх послуг стала своєрідним викликом.

На відміну від вищих навчальних закладів, де традиції дистанційної освіти склались вже давно, більшість ЗФПО вперше зіткнулася із застосуванням такої форми навчання. У даній статті ми прагнули визначити методичні основи та зміст практики викладання економічних дисциплін у дистанційному форматі на базі ЗФПО.

Аналіз останніх досліджень виявив, що вітчизняні вчені приділяють велику увагу в своїх дослідженнях питанню дистанційного або змішаного навчання з використанням інформаційних технологій (А. Андреев, Д. Андерсен, Е. Доунс, А. Огуд, та ін.). Такі науковці, як А. Андреев, В. Богомолів, Т. Бокарева, І. Доценко та інші досліджують перспективи та можливості системи Moodle, як фундамент системи дистанційного навчання в закладах освіти [1].

Деякі ЗФПО практикують сьогодні Google Classroom для дистанційного та змішаного навчання, але на наш погляд ця система не має достатньої гнучкості та набору функціональних інструментів для організації викладацької діяльності у повному обсязі.

В умовах дистанційної освіти сучасні викладачі економічних дисциплін мусять не тільки забезпечити засвоєння студентами матеріалів з певних програм навчання, а й

сформувати в них економічний спосіб мислення, що є дуже непростим завданням. Особливості дидактики більшості економічних дисциплін полягають у пошуку оптимального співвідношення між теорією та практикою, оскільки тут виокремити найбільш яскраво виражену компоненту з теоретичних, практичних або самостійно-дослідницьких складових дисциплін доволі складно.

Для порівняння: у більшості гуманітарних дисциплін найбільш помітною є теоретична компонента, у технічних – практична, а у комп'ютерних акцентується увага на самостійному, поглибленому вивченні студентом предмету. Методикою та досвідом викладання визначено, що для більшості економічних дисциплін характерним та ефективним є певний паритет між всіма означеними компонентами. Хоча деяким економічним дисциплінам, наприклад, основам економічних теорій, притаманний більш теоретичний ухил, а іншим, зокрема, економічному аналізу або бізнес-плануванню – реальні практичні розрахунки. Але для навчального закладу важливо мати таку ефективну систему надання освітніх послуг майбутнім фахівцям, що навчаються за напрямом 07 «Управління та адміністрування», яка була би у змозі всебічно готувати їх до участі у складних бізнес-процесах сьогодення.

Тому для викладання економічних дисциплін у ЗФПО ми схильні рекомендувати систему Moodle. Moodle – це модульне об'єктно-орієнтоване динамічне навчальне середовище, яке має відкритий код та вільно поширюється. Навіть у базовій комплектації система Moodle має широкий набір як інтерактивних, так і статичних елементів [2], які здатні організувати будь-яку викладацьку практику у навчальному закладі.

Базовий набір елементів системи здатний до розширення за рахунок встановлення додаткових модулів на розсуд компетентних фахівців, що є інноваційним у викладанні економічних дисциплін. Головною одиницею виміру системи Moodle є електронний навчальний курс. Курс складається з різних інтерактивних і статичних елементів, які впроваджуються викладачем в залежності від методики викладання і специфіки навчальної дисципліни [3].

У результаті практичних досліджень ми виявили максимально ефективний елемент системи Moodle для формування усіх компонент навчальної дисципліни. Для теоретичної компоненти таким елементом стала «Лекція», не зважаючи на те, що він не найлегший для запровадження до електронного навчального курсу дисципліни; більш комфортними є, наприклад, такі елементи як «Сторінка» та «Книга». Елемент «Лекція» дозволяє підвищити якість засвоєння теоретичного матеріалу за рахунок певних контрольних обмежувачів. Такими обмежувачами можуть бути тематичні запитання, без вірної відповіді на які компонент «Лекція» не надає студенту допуску до вивчення наступного блоку теоретичного матеріалу.

Такий механізм дозволяє здійснити певне розгалуження процесу вивчення теоретичного матеріалу дисципліни. Наприклад, якщо студент дав правильну відповідь, то він отримує доступ до наступного блоку теоретичного матеріалу; якщо відповідь незадовільна, то студент може залишитись у поточному блоці або повернутись до попереднього.

Не є ефективним перевантаження елемента «Лекція» додатковою теоретичною інформацією, яку за необхідності доцільно додавати до «тіла» курсу за допомогою таких елементів як «Файл» та «URL (веб-посилання)». Дані елементи дозволяють запроваджувати до електронного курсу зовнішні файли та Інтернет-ресурси, наприклад, презентації та відеоматеріали. Теоретична компонента навчальної дисципліни, влаштована таким чином, дозволить підвищити якість та успішність навчання. Крім того, користувачі системи Moodle за допомогою «URL (веб-посилання)» мають можливість формувати необхідні бази даних для курсового проектування, звертаючись до сайтів профільних міністерств та відомств за потрібною інформацією. Зокрема, студентами активно відвідуються сайти Державної фіскальної служби, Державної казначейської служби України, Міністерства фінансів тощо.

Практична компонента економічних дисциплін зазвичай виглядає як завдання розрахункового та дослідницького типу. Для таких завдань найбільш оптимальною буде

комбінація універсальних елементів системи Moodle «Файл» та «Завдання». За допомогою елемента «Файл» здобувач освіти може ознайомитись із завданням, а відправляти його на перевірку буде можливо через елемент «Завдання». Елемент «Завдання» дозволяє формулювати завдання для виконавця, але тут мають місце певні обмеження, тож на нашу думку більш ефективним буде це здійснювати через окремий елемент [4]. Після того, як здобувач освіти за допомогою сервісу Moodle надає на перевірку виконане завдання, викладач отримує можливість не тільки перевіряти, аналізувати та оцінювати роботу, але й коментувати результати. Така процедура абсолютно необхідна в умовах дистанційного виконання розрахункових та курсових робіт, оскільки може здійснюватись у гнучкому режимі та дозволяє удосконалювати результати розрахунків.

У випадку інтегрування Moodle із системою перевірки робіт на дотримання академічної доброчесності викладач або безпосередньо студент має можливість перевірити роботу та отримати звіт щодо рівня її оригінальності.

Самостійно-дослідницьку роботу в системі Moodle можна організовувати за допомогою універсального елемента «Завдання». Ми пропонуємо застосування для більш ефективної організації такої роботи студентів елементів «Вікі» і «Глосарій». Елемент «Вікі» дозволяє організовувати спільну роботу студентів над доповідями, тезами для конференцій або статтями для періодичних видань. Впровадження елемента «Глосарій» до електронного курсу допоможе в викладачеві урізноманітнити індивідуальну роботу студента, яка буде полягати в пошуку та складанні довідника термінів за конкретною темою або дисципліні в цілому, а також студент отримає можливість досліджувати визначені викладачем терміни.

Для вивчення економічних дисциплін, зокрема мікро- та макроекономіки, дуже корисною стане здатність «Глосарію» надавати економічну термінологію англійською мовою згідно освітнім міжнародним стандартам, якою на сьогодні повинні вміти користуватись майбутні учасники бізнес-процесів.

У якості дослідницького напрямку роботи студентів ми пропонуємо такий метод, як пошук альтернативних визначень для визначених викладачем термінів серед тих, що компонується студентом у «Глосарії». Крім цього, рівень інформованості студента дозволяє йому здійснювати спроби формулювання визначень власних.

При створенні електронного курсу дисципліни викладач обов'язково повинен запровадити механізм зворотного зв'язку із студентами. В системі Moodle цей механізм доцільно реалізовувати через стандартні елементи «Чат» та «Форум». Ці елементи можна використовувати за умов групової дискусії, так і для індивідуальних консультацій. Принципова різниця між цими елементами полягає тому що, елемент «Чат» використовуються в режимі реального часу, а «Форум» в асинхронному режимі [5].

Тематичний і підсумковий контроль з економічних дисциплін в системі Moodle можна реалізувати через механізм тестування. У сукупності з практичними і дослідницькими завданнями це дозволить повністю оцінити рівень підготовки здобувача освіти. В електронному курсі дисципліни в системі Moodle тестування реалізується через елемент «Тест». Цей елемент дозволяє організувати потужний і всеосяжний механізм тестування здобувача освіти.

Він не тільки містить широкий спектр видів тестів, які можуть повністю задовольнити особливості тестування будь-яких економічних дисциплін, а й володіє механізмом рандомних вибірок питань до тестів з «банку питань» і перемішування відповідей всередині самого тесту. Це дозволяє організувати тематичний та підсумковий контроль на засадах «незалежного тестування».

Контроль, заснований на таких засадах, дозволяє найбільш точно оцінити рівень знань та надбаних фахових компетенцій здобувача освіти.

Практикою викладання економічних дисциплін у дистанційному форматі на базі ЗФПО в умовах сьогодення доведено доцільність запровадження у навчальний процес саме системи Moodle, оскільки саме це навчальне середовище має суттєві позитивні переваги серед існуючих сервісів: відкритий код; вільне поширення; широкий набір як інтерактивних, так і

статичних елементів, здатних організувати будь-яку викладацьку практику у навчальному закладі. Здобувачам економічної освіти система Moodle дає можливість отримати якісну сучасну освіту навіть за складних умов дистанційної освіти, тож ЗФПО ми рекомендуємо запроваджувати такий сервіс у своїх навчальних закладах обов'язково.

Список використаних джерел

1. Мищишен А. В. Moodle як система дистанційного управління навчанням при підвищенні кваліфікації / А. В. Мищишен // Вісник післядипломної освіти. – 2011. – Вип. 5. – С. 96-105.
2. Система електронного навчання ВНЗ на базі MOODLE: Методичний посібник / Ю.В. Триус, І.В. Герасименко, В.М. Франчук// Заред. Ю.В.Триуса. – Черкаси. –220 с.
3. Проектирование и разработка дистанционного учебного курса в среде Moodle 2.7: учебно-методическое пособие / Н.П. Клейносова, Э.А. Кадырова, И.А. Телков, Р.В. Хруничев. Рязан. гос. радиотехн. ун-т. Рязань, 2015. 160 с.
4. Морзе Н.В., Глазунова О.Г., Мокрієв М.В. Методика створення електронного навчального курсу (на базі платформи дистанційного навчання Moodle 3): Навчальний посібник. – К.: 2016. – 240 с.
5. Анисимов А.М. Работа в системе дистанционного обучения Moodle. Учебное пособие. 2-е изд. испр. и дополн. – Харьков, ХНАГХ, 2009. – 292 с.